

E. J. Sánchez Cuenca

Perennes aus de pas, Alexander Korda i Orson Welles es passegen per la història cercant-se intermitentment. Totes dues, tan volàtils com l'encreuada històrica que els va tocar viure, són paradigmes de l'ambigüitat aparent i es mouen entre la sospita com peixos a la mar encara que quasi sempre a les aigües tèrboles. No és casual la seva fixació mútua per les clavagueres com a punt de no retorn. Però llavors, quan es filma *El tercer home*, Korda ja era *Sir* mentre Welles seguia essent un proscrit. ¿Com arribà l'inquiet i precoç Sandor Korda, un emigrat hongarès, a ser honorat amb el títol de *Sir*? La història de la concessió d'aquest títol és digna de ser contada. Imaginem per un instant que els Estats Units, l'any 1939, no estiguessin precisament d'acord amb entrar a la Segona Guerra Mundial. Suposem igualment que no volguessin incomodar els nazis, i, a més el fet que poderosos lobbies nord-americans obstaculitzaran per sistema qual-sevol intent d'alinear-se amb els britànics, que estaven ja sent atacats a sang i foc pels bombarders alemanys.

Recordem que en aquells moments Korda filma a Hollywood una pel·lícula sobre els amors de lady Hamilton i l'almirant Nelson (*That Hamilton Woman*, 1941). Doncs bé, després de la seva estrena un Comitè del Senat format per a vigilar la neutralitat política dels cineastes nord-americans, en especial per investigar els possibles casos d'incitació a la guerra que poguessin produir-se entre ells, decideix cridar a declarar Alexander Korda i exigir-li que doni explicacions: "Com s'atreveix a posar en boca de Nelson un discurs danvant l'almirallat britànic advertint-lo del perill de negociar amb Napoleó?". "No s'adona que podria interpretar-se com una desqualificació de la política de Camberlain per

haver acceptat l'ocupació dels sudets por part de Hitler?". Encara que tot queda en amenaça, Korda queda marcat com a sospitós de ser un agent britànic i, per esbrinar-ho, el citen per presentar-se davant el Comitè d'Assumptes Exteriors del Senat el dia 12 de desembre de 1941. Però els japonesos tenen l'ocurrència de bombardejar Pearl Harbour el dia 8. Probablement Korda fou un agent britànic, amic ja de Winston (*Sir*) Churchill, i per això va ser honorat el 1942 amb aquesta distinció. A Hollywood, així i tot, ja no estava ben vist, el mateix que Chaplin per culpa d'*El Gran Dictador* (1940) o Hitchcock per *Enviado especial* (1941) i Lubitsch per *To Be or not To Be* (1942). El seu pecat comú: haver estat uns "antifeixistes precoços", tal com justificaren posteriorment els inquisidors nord-americans. Deu anys més tard, Sir Alexander Korda aconsegueix la participació d'Orson Welles com actor al *Tercer hombre*. Welles també era un sospitós revengut. ■

